

Jei jūsų vaikučiui 5 metai, o jo kalba dar vis švepluojanti ir neaiški, reikėtų suskubti pas logopedą. Kalbos trūkumus svarbu taisyti iki mokyklos. Darželinukų artikuliacinis aparatas (liežuvis, lūpos ir kt.) lengviau prisitaiko prie naujų judesių ir kalbos sutrikimus lengviau pašalinti.

Sunkiai sekasi vaikams susidraugauti su garsiukais „š“, „ž“, „č“, „dž“. Tam, kad išmokytų tarti šiuos sunkius garsus, reikia trijų svarbių sąlygų:
☀ išlavėjusio artikuliacinio aparato (lūpos ir liežuvis turi būti „gerai išmankštinti“, judrūs ir paslankūs);
☀ išlavėjusios foneminės klausos (kai vaikas geba skirti panašiai skambančius garsus: s-š, š-ž ir kt.);
☀ vaiko motyvacijos ir noro tarti taisyklingai.

Penkiamečio „kalbėjimo tvarkaraštis“

Penkerių metų vaikas turėtų gebėti:

- ☀ taisyklingai ištarti visus garsus;
- ☀ lėtai ir raiškiai kalbėti, mažiausiai 80 procentų jo kalbos turėtų puikiai suprasti svetimą žmogų;
- ☀ dėlioti žodelius į sakinius, kurie ilgėja ir tobulėja, teisingai derinti žodžius sakiniuose;
- ☀ ką nors nuosekliai papasakoti, atskleisti savo mintis;
- ☀ gali atsakyti į tokius klausimus, „kas“, „kur“, „kada“ ir „kodėl“.

Vaikas su tėvais jau bendrauja dialogu, o kartais mėgsta ir pats su savimi pasikalbėti.

Nuo 2 iki 5 metų pabaigos, vaikams, ypač greitakalbams, būdinga kelis kartus pakartoti atskirus skiemenis. Tokia kalba panaši į mikčiojimą, tačiau tai įprasta, ypač jei vaikas kupinas įspūdžių ir nori kuo greičiau jais pasidalinti.

Ar vaiko kalba atsilieka?

Atsakykite į žemiau pateiktus klausimus: (4 - 6 metai)

- ar vaikas sugeba papasakoti, ką veikė darželyje, su draugais, matė mieste?
- ar vaikas teisingai derina žodžius sakiniuose, vartoja tinkamas galūnes?
- ar vaikas taisyklingai taria garsus ?
- ar moka apibūdinti daiktus, nusakydamas jo spalvą, formą, paskirtį?
- ar vaikas kalba išplėstiniais sakiniais (pvz., „Vasarą aš buvau prie jūros ir daug maudžiausi.“)?

Jei į daugelį klausimų atsakėte neigiamai, tai reiškia, kad vaiko kalba atsilieka nuo jo bendraamžių.

Tuomet kreipkitės į logopedą. Laiku pašalinti kalbos ir kalbėjimo sutrikimai, padės išvengti bendravimo ir mokymosi sunkumų.

Netaisyklingos, “kreivos” kalbos priežastys

☀ dėl kalbos padargų (liežuvio, lūpų, gomurio, žandikaulių) nepakankamai tikslių judesių ar pakitimų;

☀ dėl nepakankamai išlavėjusios foneminės klausos;

☀ dėl tam tikrų smegenų žievės zonų pažeidimo nėštumo arba gimdymo metu;

☀ dėl smegenų uždegimo arba sunkių ligų ankstyvoje vaikystėje;

☀ dėl skurdžios kalbinės aplinkos;

☀ dėl paveldimumo.

Norint pasiekti greitesnių ir geresnių kalbos korekcijos rezultatų, reikia dirbti kartu: pedagogams, tėveliams ir kitiems šeimos nariams.

Logopedinių pratybų metu vaikučiai išmoka kalbėti gerai, tačiau užvėrę kabineto duris, pamiršta. Todėl, tėvelių ir kitų pedagogų pagalba ir kontrolė, taisant vaiko kalbos sutrikimus, yra labai svarbi ir būtina.

**Parengė Jurbarko ŠC PPT
logopedė Imeda Čeberkienė**

**Penkiamečio
„kalbėjimo tvarkaraštis“**